

Onderwerp Stand van zaken transitie Noordelijk Scheepvaartmuseum naar historisch museum

Steller M. van der Heide

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon **06 51407779**

Bijlage 0

Ons kenmerk 6714400

Datum

Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij informeren wij u over de stand van zaken met betrekking tot de transitie van het Noordelijk Scheepvaartmuseum naar een historisch museum.

1. Inleiding

Het Noordelijk Scheepvaartmuseum heeft in 2013 het initiatief genomen om in samenwerking met het Groninger Museum en de Groninger Archieven een historisch museum te realiseren gericht op de Groninger geschiedenis van Stad en Ommelanden. Als gemeente steunen wij dit initiatief. In onze cultuurnota 2017-2020 gaven we aan dat het van belang is de Groninger geschiedenis onder de aandacht te brengen en de collectie Groningen zichtbaar te maken bij een groot publiek. Daarnaast is een historisch kwartier in het A-kwartier, waar het Noordelijk Scheepvaartmuseum deel van uit maakt, een speerpunt in ons coalitieakkoord.

Om deze ontwikkeling te realiseren heeft uw raad in de gemeentebegroting van 2017 budget voor ontwikkeling en exploitatie beschikbaar gesteld.

De realisatie van het historisch museum verloopt niet volgens planning. Voor de zomer van 2017 bleek dat de betrokken partijen van opvatting verschilden over de te volgen koers van het museum. Inmiddels is na een traject met een kwartiermaker overeenstemming over een bijgestelde invulling en kan de uitwerking en realisatie weer worden opgepakt.

In deze brief informeren wij u over:

- doel en achtergrond transitie;
- voortgang van het proces;
- de aard en de achtergrond van het verschil in opvattingen van de betrokken partijen;
- hoe de voortgang vorm krijgt.

2. Van scheepvaartmuseum naar historisch museum

Het Noordelijk Scheepvaartmuseum constateerde een afnemend aantal geïnteresseerden in een museum over de geschiedenis van de scheepvaart en zag een kans om zich te verbreden naar een museum voor de Groninger geschiedenis. Om deze verandering te realiseren zijn aanpassingen op inhoudelijke programmering, herinrichting en modernisering van wezenlijk belang. De huidige inrichting is gedateerd, er is onvoldoende ruimte voor het inrichten van volwaardige wisseltentoonstellingen en er kunnen geen grote groepen worden ontvangen. De manier van presenteren sluit niet aan bij de verwachtingen van bezoekers over wat een museum tegenwoordig te bieden heeft.

Investering en exploitatie

Het benodigde investeringsbedrag voor het historisch museum is in een eerste verkenning van Twijnstra en Gudde geraamd op € 6 miljoen. Wij hebben aangegeven bereid te zijn een deel van deze investering voor onze rekening te nemen.

Om deze ideeën te kunnen realiseren zijn in de gemeentebegroting budgetten voor ontwikkeling en exploitatie beschikbaar gesteld.

- Voor de planontwikkeling is uit de samenwerkingsmiddelen Erfgoed (2015-2016) in totaal 50.000 euro beschikbaar gesteld aan NSM om een inhoudelijk en financieel plan te laten ontwikkelen voor het nieuwe museum.
- In de uitvoeringsprogramma's cultuur van gemeente en provincie hebben beide overheden de structurele subsidie voor het museum verhoogd. Het doel hiervan is om de organisatie van het museum structureel te versterken en hiermee de transitie naar een historisch museum mogelijk te maken. De gemeente en de provincie hebben de exploitatiesubsidie aan het NSM verhoogd van € 384.000 in 2016 naar € 445.000 in 2017.
- In de gemeentebegroting 2017 is een bedrag van € 2,0 miljoen in het SIF gereserveerd voor de investeringen in het historisch museum.
- Voor de opstartfase van het project heeft de gemeente een bedrag gereserveerd van € 100.000.

Conceptontwikkeling

Het Noordelijk Scheepvaartmuseum experimenteert vanaf 2016 met een brede historische programmering om in tentoonstellingen aandacht te besteden aan onderwerpen uit de Groninger geschiedenis, zoals, *Made in Stad* over 100 jaar reclame van vijf Groninger bedrijven, *koffiebranderijen in Noord-Nederland*, *Abel Tasman* en de *Kerstvloed 1717*.

Begin 2017 heeft het Noordelijk Scheepvaartmuseum opdracht gegeven om een inrichtingsconcept te ontwikkelen op basis van de door hen vastgestelde uitgangspunten. Dit concept is in maart gepresenteerd.

“Het Museum aan de A gaat over geschiedenis. Over de geschiedenis van de stad Groningen maar ook over de historische relatie van de Stad met de Ommelanden. Het is een museum over de mensen die door de eeuwen heen in Groningen woonden en werkten en die hun sporen nalieten. Het museum aan de A toont die sporen en brengt ze tot leven op een eigentijdse en verrassende manier.”

3. Verschil van inzicht

Inhoudelijk draagvlak

Voor dit plan bleek geen inhoudelijk draagvlak te zijn bij de samenwerkingspartners het Groninger Museum en Groninger Archieven. Groninger Museum en Groninger Archieven gaven aan, dat ze het op een aantal essentiële punten van mening verschillen over de opzet van het inrichtingsplan. Het bezwaar was gericht op de verhalende thematische opzet, de veelheid aan thema's, de verhouding tussen vaste en wisselende exposities en geen heldere keuze voor doelgroepen.

Oplossingsrichting

We hebben deze verschillen van inzicht met de betrokken partijen besproken. We spraken af dat het Noordelijk Scheepvaartmuseum, Groninger Museum en Groninger Archieven voor het eind van 2017 een door alle partijen gedragen plan zouden ontwikkelen met inhoudelijke, organisatorische en financiële voorstellen.

4. Afspraken nieuwe koers

Alle betrokken partijen geven aan dat ze het van belang vinden dat er een historisch museum in Groningen gerealiseerd wordt, maar het lukte de partijen onderling niet om tot een gedragen plan te komen. Daarom besloten we, samen met de partijen om een onafhankelijke “kwartiermaker” in te huren, om tot een gedragen concept voor het historisch museum te komen. De “kwartiermaker” startte eind oktober met een onderzoek om antwoorden te krijgen op de volgende vragen;

- eigenaarschap: van wie moet het eindresultaat zijn en hoe richt je dat proces in;
- consensus: wat moet in het concept minimaal de input en de output/impact van het Museum zijn?;
- context: welke voorwaarden zijn noodzakelijk én voldoende om van het opgeleverde resultaat enig duurzaam succes te mogen verwachten?
- aandeelhouderschap: wat is het de partners Groninger Museum en Groninger Archieven waard dat er een nieuwe historische publieksplek-en-programmering komt - in geld, personeel, dienstbaarheid en bijstelling van het eigen beleid?

Advies museumconcept

De kwartiermaker adviseert met volledige instemming van het Noordelijk Scheepvaartmuseum, het Groninger Museum en de Groninger Archieven, om verder te gaan met een invulling van de NSM-gebouwen en hun directe omgeving als een historische ontmoetingsplek (*hub*). Waarbij het Noordelijk Scheepvaartmuseum, naast een bescheiden vaste opstelling, ruimte biedt aan een netwerk van culturele instellingen en musea om historische thema's te brengen in aansluiting op de Collectie Groningen, de Canon of de Verhalen van Groningen. Uitgangspunt is dat het publiek actief deel neemt aan het programmeren en ontwikkelen van activiteiten. Publieksparticipatie nodigt het publiek uit om na te denken en bij te dragen aan het museum. Dit vraagt dat het museum meer optreedt als een soort van regisseur/ programmeur die inhoudelijke overzicht heeft, processen stroomlijnt, zodat het publiek mede de inhoud kan bepalen. "De hub" komt op deze manier middenin de gemeenschap te staan en heeft de mogelijkheid om in te spelen op thema's die leven in de samenleving.

De Groninger Archieven ondersteunt deze ontwikkeling omdat ze belang heeft bij meer zichtbaarheid in de stad en het exposeren van de eigen collectie en ziet goede kansen tot samenwerking op inhoud en gezamenlijk programmeren. De intensieve samenwerking biedt tevens goede kansen om de organisatorische kant van het Noordelijk Scheepvaartmuseum te versterken. Groninger Museum is bereid tot advisering en bruikleen van de collectie.

We vinden het een interessant uitgangspunt om van het "historisch museum" een plek te maken die een podium biedt aan verschillende historische instellingen en musea om historische thema's te ontsluiten in aansluiting op de collectie Groningen. Ook de toenadering tussen Groninger Archieven en Noordelijk Scheepvaartmuseum biedt perspectief voor het versterken van het Scheepvaartmuseum op organisatorisch vlak.

De ontwikkeling naar een "historische hub" kan de samenwerking in het culturele veld (stad en provincie) bevorderen en kan rekenen op draagvlak bij het Noordelijk Scheepvaartmuseum, de Groninger Archieven en Groninger Museum. Ook versterkt deze opzet de betrokkenheid van het publiek.

5. Vervolg

Het Noordelijk Scheepvaartmuseum, de Groninger Archieven en het Groninger Museum dienen verder, onder regie van de kwartiermaker, invulling te geven aan het ontwikkelen van een passend uitwerking voor de "hub" binnen de financiële en inhoudelijke kaders. Waarbij de nadruk ligt op het historisch karakter van de programmering, maar er ook kansen zijn voor het programmeren van culturele initiatieven in brede zin. Het concept bevat in ieder geval een heldere en realistische missie, een programma op hoofdlijnen, afstemming met samenwerkingspartners, doelgroepenbeleid, een marketingconcept en een financieel kader zowel voor de investeringen als exploitatie, en een advies over de organisatievorm.

In het najaar van 2018 zal het nieuwe concept en plan van aanpak voor het museum gereed dienen te zijn. Wij zullen uw raad hierover informeren.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende hebben geïnformeerd.